

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ
ІНСТИТУТ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ НАПН УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ МИХАЙЛА ДРАГОМАНОВА
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»
AUTONOMOUS UNIVERSITY OF ZACATECAS (MEXICO)
EUROPEAN INSTITUTE OF FURTHER EDUCATION (EIDV) (SLOVAKIA)
ISRAEL TRAUMA COALITION (ISRAEL)
Sky Tel OÜ (Estonia)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VIII Міжнародної конференції

**Актуальні проблеми освітнього
процесу в контексті європейського вибору України**

12 листопада 2025 року

*м. Київ
КНУБА*

УДК 37.09

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету будівництва і архітектури
(протокол № 39 від 25 грудня 2025 року)*

Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України: матеріали VIII Міжнародної конференції (12 листопада 2025 року). – Київ: Видавництво Ліра-К, 2026. – 836 с.

ISBN 978-617-520-492-4

У матеріалах VIII Міжнародної конференції «Актуальні проблеми освітнього процесу в контексті європейського вибору України» висвітлюються актуальні питання професійної (професійно-технічної) освіти: вітчизняний та зарубіжний досвід; психолого-педагогічне забезпечення освітнього процесу: сучасні виклики; сучасні проблеми викладання інженерно-технічних та гуманітарних дисциплін.

Матеріали конференції розраховані на науково-педагогічних, наукових працівників у галузі педагогіки, психології, соціології, викладачів, аспірантів, студентів, а також на соціальних педагогів, соціологів, практичних психологів і соціальних працівників.

УДК 37.09

За зміст поданих матеріалів несуть відповідальність їх автори.

© КНУБА, 2026

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний етап розвитку вищої освіти характеризується зростанням вимог до рівня академічної підготовки, самостійності та відповідальності здобувачів освіти. Навчання у закладі вищої освіти відбувається в умовах інтенсивного інформаційного навантаження, високої конкуренції та постійної необхідності адаптації до змін. У зв'язку з цим проблема психічної стійкості здобувачів вищої освіти набуває особливої актуальності та потребує ґрунтовного наукового осмислення [1].

Психічна стійкість розглядається як інтегральна характеристика особистості, що відображає її здатність зберігати емоційну рівновагу, продуктивність діяльності та цілісність «Я» в умовах стресу, невизначеності та підвищеного психологічного тиску. Вона формується в процесі взаємодії індивідуальних психологічних особливостей та соціального середовища й виступає важливим ресурсом психічного здоров'я [2].

Період навчання у закладі вищої освіти є сенситивним етапом особистісного розвитку, що супроводжується інтенсивними когнітивними, емоційними та соціальними змінами. Здобувачі освіти стикаються з необхідністю самостійного планування навчальної діяльності, прийняття відповідальних рішень і побудови нових міжособистісних відносин. Недостатній рівень психічної стійкості може призводити до труднощів адаптації, зниження мотивації до навчання та погіршення психоемоційного стану [3].

До ключових психологічних чинників психічної стійкості здобувачів вищої освіти належить рівень самооцінки та сформованість позитивної «Я-концепції». Адекватна самооцінка сприяє впевненості у власних можливостях, готовності долати труднощі та збереженню внутрішньої рівноваги у складних ситуаціях. Натомість занижена або нестабільна самооцінка підвищує вразливість до стресових впливів і негативно позначається на психічному стані [4].

Важливу роль у формуванні психічної стійкості відіграє мотиваційна сфера особистості. Внутрішня мотивація до навчання, орієнтація на

професійний розвиток і самореалізацію сприяють подоланню навчальних труднощів та підвищенню академічної успішності. Наявність чітких життєвих і професійних цілей забезпечує здобувачам освіти відчуття сенсу та спрямованості діяльності [5].

Суттєвим компонентом психічної стійкості є емоційний інтелект, який включає здатність усвідомлювати, розуміти та регулювати власні емоційні стани. Високий рівень емоційного інтелекту дозволяє здобувачам вищої освіти ефективно справлятися з емоційною напругою, підтримувати конструктивні міжособистісні взаємини та запобігати розвитку деструктивних емоційних реакцій [6].

Особливе значення мають копінг-стратегії, які використовуються студентами у стресових ситуаціях. Конструктивні стратегії, орієнтовані на активне розв'язання проблем, планування та пошук соціальної підтримки, сприяють підвищенню психічної стійкості. Натомість уникання проблем або пасивні форми реагування знижують адаптаційні можливості особистості та можуть призводити до емоційного виснаження [7].

Вплив освітнього середовища на формування психічної стійкості є надзвичайно важливим. Підтримка з боку викладачів, сприятливий соціально-психологічний клімат у студентських групах та можливості для активної участі в науковій і позанавчальній діяльності сприяють зміцненню психічного благополуччя здобувачів освіти. Позитивне освітнє середовище виступає потужним зовнішнім ресурсом психічної стійкості [8].

Окремої уваги потребує діяльність психологічних служб у закладах вищої освіти. Психологічне консультивання, тренінги зі стресостійкості, розвитку навичок саморегуляції та емоційної компетентності є ефективними засобами підтримки психічного здоров'я студентської молоді. Системна профілактична робота дозволяє запобігати розвитку дезадаптаційних проявів та емоційного вигорання [9].

Крім того, важливим напрямом є інтеграція компонентів розвитку психічної стійкості безпосередньо в освітній процес. Формування навичок тайм-менеджменту, критичного мислення, рефлексії та відповідального ставлення до власного навчання сприяє підвищенню адаптаційних можливостей здобувачів вищої освіти та їх готовності до професійних викликів [10].

Отже, психічна стійкість здобувачів вищої освіти є складним багатокомпонентним утворенням, що поєднує особистісні, мотиваційні, емоційні та соціальні чинники. Її розвиток є необхідною умовою успішної адаптації до навчальної діяльності, збереження психічного здоров'я та професійного становлення студентської молоді. Подальші наукові дослідження мають бути спрямовані на розробку комплексних програм формування психічної стійкості в умовах сучасної вищої освіти.

Список використаних джерел

1. The Role of Transformational Leadership in the Relationship between Proactive Personality and Employee Voice among Male and Female Nurses / R Kalenychenko, V Mozalov, I Petukhova, I Yevchenko - International Journal of Organizational Leadership, 2023. URL:<https://www.proquest.com/openview/e9c8b8a9261a61be8ab18ee810fe77de/1?pq-origsite=scholar&cbl=2042242>
2. Volonterstvo v sotsialniy roboti [Volunteering in social work] RA Kalenychenko - Kyiv: KyMU.[in Ukrainian], 2008. URL:https://scholar.google.com/scholar?hl=ru&as_sdt=0.5&cluster=11370328157729303266
3. Moroz I.M., Kalenychenko R.A., Krasyl'nyk Yu.S. Psychological problems of conflict-free communication during the educational process in educational institutions. // Наукові перспективи. – 2025. – № 10(64). – С. 1252-1262.
4. Калениченко Р. А. Психологія бізнесу : навч. посібник / Р. А. Калениченко [та ін.] ; Держ. податк. ун-т, Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – Ірпінь : ДПУ, 2023. – 269 с. URL: <https://repository.knuba.edu.ua/handle/123456789/11508>
5. Moroz I.M., Kalenychenko R.A., Krasyl'nyk Yu.S. Integration of contemporary trends in pedagogical education into the system of socio-psychological support for the professional growth of students / Перспективи та інновації науки. – 2025. – № 11(57). – С. 1608-1620. Режим доступу: <https://perspectives.pp.ua/index.php/pis/article/view/32061/32010>.
6. Ю. С. Красильник, І. М. Мороз, Р. А. Калениченко. Психологічні умови формування творчої особистості здобувача вищої освіти / Наукові перспективи. Серія «Психологія» - Київ: Наукові перспективи, 2025. – Вип. № 11(65). – С. 2377 - 2391 Режим доступу: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/issue/view/422/525>.
7. РА Калениченко. Вдосконалення технологій соціально-психологічного супроводу навчально-виховного процесу у ВНЗ/Соціалізація студентської молоді в процесі професійної підготовки: Зб. наук. праць/[Ківенко НВ, Богдановський ІВ, Пилипенко ОІ, Стасюк ВВ, Тарапатова НМ, Калениченко РА, Петухова Ю та інші]; за заг. ред. НВ Ківенко, РА Калениченко - Ірпінь: НУ ДПС, <http://surl.li/ptjiog>
8. Калениченко Р.А., Льовкіна О.Г., Мустафасв Г.Ю. Врахування сучасних тенденцій педагогічної освіти в соціально-психологічному супроводі професійного становлення майбутніх фахівців // Вісник НУОУ. Збірник наук. праць. – К.: НУОУ, 2019. – Вип. 1 (51). – С. 36–43. <http://surl.li/tgkndj>
9. Основи психології та конфліктології для фахової підготовки економістів: навчальн. посіб. для галузі знань «Економіка і підприємництво» Державна фіскальна служба України, Університет ДФС України РА Калениченко, ОЄ Харіна, КМ Доценко - Ірпінь: Державна фіскальна служба України, 2016. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi66/0048705.pdf>

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ УКРАЇНИ

Збірник матеріалів
VIII Міжнародної конференції

(Київ, 12 листопада 2025 року)

Керівник видавничого проєкту *Віталій Зарицький*
Авторська редакція

Підписано до друку 05.01.2026. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів – 48,59. Обл.-вид. аркушів – 42,84.
Тираж 300.

Видавець і виготовлювач: ТОВ «Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03115, м. Київ, вул. С. Чобану, 24
тел.: (050) 462-95-48; (067) 820-84-77
Сайт: lira-k.com.ua, редакція: zv_lira@ukr.net